

Plan för klimatarbetet i Köpings kommun

Faktadelen

KÖPINGS KOMMUN

© Köpings kommun

Beslutshandling 2013-02-08

Förord

Klimatfrågan är en av vår tids största globala och nationella miljöfrågor. En effektiv användning av energi i verksamheter, bostäder, lokaler och för transporter har mycket stor betydelse för att minska klimatpåverkan och är också av stor betydelse för oss alla ekonomiskt.

Att hushålla med energi och se till att energi används effektivt är något som kommunen har stor rådighet över på det lokala planet. För att nå framgång i energi- och klimatarbetet behövs dock ett brett engagemang. Plan för klimatarbetet i Köpings kommun ser vi som ett viktigt initiativ för att lyfta energi- och klimatfrågorna i kommunen, såväl i kommunens egen verksamhet som i näringslivet och i köpingsbornas vardag.

~

Läsanvisning

Plan för klimatarbetet i Köpings kommun (förkortas klimatplanen nedan) innehåller förutom en klimatstrategi även Köpings kommunala energiplan och energieffektiviseringsstrategi. Klimatplanen består av två delar samt en tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (mkb). Sårbarhetsutredning och strategier för anpassning till ett förändrat framtida klimat ingår däremot inte i klimatplanen.

Den föregående energiplanen för Köpings kommun antogs av kommunfullmäktige 2003 och Plan för klimatarbetet i Köpings kommun ersätter nu denna. Det är kommunfullmäktige i Köpings kommun som beslutar om klimatplanen, men för att nå en långsiktigt hållbar utveckling på energi- och klimatområdet behöver på sikt alla invånare och näringslivet i kommunen involveras.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Syfte	6
Organisation	6
Idédiskussion, kunskapsinhämtande och förankring	6
Växthuseffekten och klimatförändringarna	7
Växthuseffekten - den naturliga och den förstärkta	7
Det globala perspektivet	7
Utsläppsutvecklingen i Sverige	8
Konsekvenser i Sverige av klimatförändringar	8
Lagstiftningen som påverkar upprättandet av klimatplanen	10
Kommunal energiplanering	10
Miljöbedömning	10
Handel med utsläppsrätter	10
Energieffektivisering	11
Energihushållning enligt miljöbalken	11
Kommunens möjligheter att påverka	13
Inventering	14
Geografi, befolkning och näringsliv	14
Invånarantal	14
Näringsliv	14
Energitillförsel och energianvändning	14
Utsläpp av växthusgaser	17
Möjligheter att minska utsläppen	18
Mål	23
Klimatmål i världen och Sverige	23
Klimatmål för Västmanlands län	24
Köpings kommuns vision, mål och åtgärder	24
Kopplingen till andra styrdokument	25
Efter antagandet	26

Sammanfattning

Genom att ta fram Plan för klimatarbetet i Köpings kommun knyts energi- och klimatarbetet i kommunen ihop och förhoppningen är att detta ska underlätta arbetet och göra det framgångsrikt.

Klimatplanen är uppbyggd av två delar. Dels denna faktadel med bakgrundsinformation om kommunen, statistik, beskrivning av energitillförsel, energianvändning, utsläpp och mål på olika nivåer. Dels en beslutsdel som redovisar mål, åtgärder och ansvariga för genomförandet, det vill säga handlingsplanen för energi- och klimatarbetet i Köpings kommun.

Som de flesta känner till håller klimatet på jorden på att förändras. Förändringarna beror på utsläpp av gaser som skapar växthuseffekt och en betydande del av dessa utsläpp är resultatet av mänskliga verksamheter, exempelvis energiproduktion. För att hejda klimatförändringarna måste halten av växthusgaser i atmosfären stabiliseras på en nivå som innebär att klimatets förändring och påverkan på människan och naturen inte blir farlig. Åtgärder behöver sättas in snabbt och kraftfullt på alla nivåer. Köpings kommun som organisation och alla som bor och verkar i Köpings kommun spelar en viktig roll i arbetet.

Energianvändningen i Köpings kommun är störst inom industrin som står för 44 procent av den totala energianvändningen i kommunen. Användningen för transporter (flyg- och fartygstrafik ej inräknad) är 21 procent. Hushållen i kommunen står också för 21 procent, den offentliga verksamheten för 4,8 procent och jord- och skogsbruket för sammanlagt 2 procent av den totala energianvändningen i kommunen. Övrig service och verksamhet står för den resterande delen, cirka 7 procent.

Industriell verksamhet och transporter bidrar till majoriteten av de klimatpåverkande utsläppen i kommunen. Växthusgaserna koldioxid och dikväveoxid (lustgas) är de växthusgaser som förekommer i störst andel i utsläppen i Köpings kommun.

Kostnader spelar en avgörande roll vid val av exempelvis bränslen och transportslag. Kommunen har liten möjlighet att påverka lagstiftning, bränslepriser och skatter, några av de faktorer som styr bränsleanvändningen och därmed också utsläppen av koldioxid och andra klimatgaser. Kommunen kan dock genom sitt ansvar för energiplanering, fysisk planering, upphandling, utbildning, tillsyn, tekniska anläggningar och som ägare till fastigheter arbeta för ökad energieffektivisering och minskad klimatpåverkan. Kommunen har i sina kontakter med medborgare och näringsidkare även stora möjligheter att påverka utvecklingen via opinionsbildning, rådgivning och genom att föregå med gott exempel.

Framtagandet av klimatplanen har skett i projektform. Kommunstyrelsen har haft det övergripande ansvaret för projektet.

Inledning

Syfte

Genom att upprätta Plan för klimatarbetet i Köpings kommun ökar möjligheterna att arbeta samordnat och systematiskt med energi- och klimatfrågor. Köpings kommun vill därigenom ta sin del av ansvaret för att nå målen på klimatområdet och bidra till att vi får ett mer energieffektivt samhälle. Förhoppningen är att kunna inspirera alla som bor och verkar i kommunen att agera klimatsmart i vardagen. Genom att föregå med gott exempel i den egna verksamheten vill Köpings kommun visa vägen.

Organisation

Framtagandet av klimatplanen har bedrivits i projektform. Som ett första steg upprättades en intern projektorganisation bestående av en styrgrupp samt en arbetsgrupp. Styrgruppen bestod av miljöberedningen i kommunen. Arbetsgruppen bestod av sakkunniga personer inom olika områden så som fastigheter, gator, energi, miljö och fysisk planering. Vid några tillfällen har arbetsgruppen utökats med cheferna på tekniska-, miljö- respektive stadsarkitektkontoret samt kommunchefen.

Den interna samordningen har skötts av kommunens miljöstrateg. För projektledning samt upprättande av planhandlingar, inklusive miljökonsekvensbeskrivning har Miljöbiten Konsultbyrå AB anlåtats.

Idédiskussion, kunskapsinhämtande och förankring

För att få en bra start på projektet och bredda engagemanget i de inledande klimatdiskussionerna anordnades två seminarietillfällen. Det första seminariet, ”klimatdialogen”, riktade sig till politiker, allmänhet och företag. Vid klimatdialogen inspirationsföreläste representanter för Riksbyggen och Trafikverket om sitt respektive klimat- och miljöarbete. Därefter diskuterade deltagarna klimatfrågor med koppling till transporter och bostäder.

Det andra seminariet, ”klimatdiskussionen”, riktade sig till ledamöterna i miljö- och byggnadsnämnden. Ledamöterna diskuterade fram åtgärdsförslag utifrån tre aspekter; ”Minska användningen av energi”, ”Rätt energi till rätt ändamål” och ”Minska utsläppen av växthusgaser”.

Under arbetets gång har informations- och diskussionsmöten hållits med miljösamordnarna i kommunen vid flera tillfällen och dessa har sedan fört diskussionerna vidare på sina respektive kontor och förvaltningar. Projektgruppen har också tillägnat sig erfarenheter från liknande klimatstrategiarbete inklusive uppföljning och upprättande av Energi- och klimatbokslut genom kontakter med Näringslivsenheten i Avesta kommun.

Utkastet till klimatplan, som har haft arbetsnamnet ”Klimatstrategi Köping”, har förankrats politiskt i miljöberedningen genom dess roll som styrgrupp för projektet samt genom remiss av förslaget till samtliga kommunens nämnder, styrelser och de politiska partiernas lokala organisationer.

Växthuseffekten och klimatförändringarna

Växthuseffekten - den naturliga och den förstärkta

Växthuseffekten innebär enkelt uttryckt att gaser i atmosfären håller kvar en del av den värme som utstrålas från jordytan. Atmosfärens naturliga växthuseffekt är en förutsättning för livet på jorden och utan den skulle det vara nästan 35 grader kallare vid jordytan än vad det är idag. Det som skiljer den klimatförändring vi upplever idag från denna naturliga effekt är att människans utsläpp förändrar atmosfärens kemi och därigenom förstärker växthuseffekten.

Växthusgaser (eller klimatgaser som de också kallas) som vattenånga och koldioxid finns naturligt i jordens atmosfär. Gaserna hindrar inte solljuset från att nå ner till jordytan och där värma upp den, men de fångar effektivt upp utgående värmestrålning och reflekterar värme tillbaka mot jorden. På detta sätt håller gaserna kvar värmen kring jorden.

De viktigaste växthusgaserna är vattenånga och koldioxid. Andra av dessa gaser är exempelvis metan, dikväveoxid (lustgas) och fluorerade gaser, exempelvis freoner.

För att kunna jämföra de olika gasernas klimatpåverkan räknar man om bidraget från varje enskild gas till den mängd koldioxid, så kallade "koldioxidequivivalenter", som har samma inverkan på klimatet.

Förbränningen av fossila bränslen så som kol, olja och naturgas ger upphov till koldioxid som står för 80 procent av klimatgasutsläppen. Övriga gaser är mer klimatpåverkande än koldioxid, men utsläppen är betydligt lägre än för koldioxid. Källorna till de andra växthusgaserna är främst jordbruket (metan och lustgas), avfallsdeponier (metan) och förbränning (lustgas). De fluorerade gaserna kommer i huvudsak från kyl- och frysutrustning, högspänningsbrytare och aluminiumproduktion.

Halterna av flera klimatgaser ökar i atmosfären, främst på grund av vår förbränning av fossila bränslen. Ökade halter leder till att växthuseffekten förstärks och ju mer klimatgaser som finns i atmosfären – desto högre riskerar temperaturen på jorden att bli.

Jordens årsmedeltemperatur har redan ökat med cirka 0,6 °C. Fram till år 2100 kan temperaturen komma att öka med ytterligare mellan 1,4 och 5,8 °C. Modelleringar tyder på att takten på temperaturförändringarna kommer att hålla sig på nuvarande nivå under de närmaste 50 åren för att därefter sakta ned. Detta förutsätter dock att effektiva åtgärder vidtas för att begränsa utsläppen av växthusgaser¹.

Det globala perspektivet

De internationella målsättningar som finns grundas till stor del på den naturvetenskapliga forskning som finns om hur utsläpp av växthusgaser och förändrad markanvändning påverkar klimatet och som sammanställs av FN:s klimatpanel IPCC som består av närmare 2 500 forskare från hela världen.

¹ SOU 2007:60, Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter

Världens länder enades vid klimattoppmötet i Köpenhamn i december 2009 om att den globala medeltemperaturen inte ska få stiga mer än två grader fram till år 2100 jämfört med förindustriell tid². Tvågradersmålet bygger på ett antal scenarion som IPCC skapat utifrån den senaste klimatforskningen och innebär en utsläppsnivå där de värsta effekterna undviks³. Målet är inte bindande, men kan sägas ange en viljeinriktning för det globala samfundets ambitioner att minska utsläppen av växthusgaser.

Utsläppen är inte jämnt fördelade mellan länderna i världen, utan det är den rika delen som ligger bakom de flesta av utsläppen som påverkar klimatet. Historiskt sett är de rika ländernas ansvar ännu större eftersom rikedom till stor del har byggts på användningen av fossila bränslen. Förutom att ha bäst förutsättningar har vi i de rika länderna således också ett etiskt ansvar att ställa om till hållbara energi- och transportsystem.

Utsläppsutvecklingen i Sverige

De inhemska utsläppen av växthusgaser i Sverige har sjunkit sedan 1990 från 72 till 59 miljoner ton räknat som koldioxidekvivalenter. Per invånare har utsläppet minskat från 8,4 till 6,3 ton per år.

Minskningen inom energiförsörjning är från 30 till 20 miljoner ton, det vill säga från 3,5 till 2,2 ton per invånare. Inom transportsektorn är utsläppen ungefär oförändrade under perioden med 2,2 ton per invånare, med en topp under början av 2000-talet.

Inom sektorn avfall och avlopp har utsläppen nästan halverats sedan 1990, från 0,4 till drygt 0,2 ton per invånare och år. Uppgifterna utgår från Sveriges officiella utsläppsstatistik som rapporteras enligt klimat- och luftvårdskonventionerna. Även utsläppen från jordbruk är på nedåtgående och beror främst på minskat antal djur.

När det gäller vår konsumtion har Naturvårdsverket gjort beräkningar som visar Sveriges utsläpp om hela konsumtionen i landet, oavsett var varorna är producerade, är medräknad. Då blir utsläppen väsentligt högre än om man enbart räknar med de utsläpp som sker inom Sverige.

Konsekvenser i Sverige av klimatförändringar

Klimatförändringar kan innebära en rad konsekvenser, såväl positiva som negativa för Sveriges del. Nedan beskrivs några av dessa.

Modelleringar visar på en generell nederbördsökning under höst, vinter och vår i hela landet. Även antalet tillfällen med intensiv nederbörd bedöms öka. Mest ökar nederbörden i norra och västra Sverige. Ökad nederbörd och mer intensiva regnfall ökar risken för översvämningar, vilket leder till att översvämningar blir allt vanligare längs kuster samt längs sjöar och vattendrag. Mer nederbörd ökar också risken för massrörelser, exempelvis erosion, ras och skred.

Förändrat nederbördsmönster och ökad temperatur påverkar vattenföringen i reglerade vattendrag och kan ha stor positiv betydelse för elproduktionen från

² Köpenhamnsöverenskommelsen 2009, <http://unfccc.int/resource/docs/2009/cop15/eng/107.pdf>

³ International Panel of Climate Change, http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar4/syr/ar4_syr_spm.pdf

vattenkraft i landet. Samtidigt leder den ökade vattenföringen till förhöjd risk för dammbrott eftersom dammarna har dimensionerats efter dagens eller tidigare vattenföringar.

Förändringar i nederbördsmonstren, liksom ökad avdunstning, kan leda till ökad sommartorka i södra Sverige. Vid högre sommartemperaturer kan fler och längre värmeböljor uppstå som ställer högre krav på sjukvården och ökar efterfrågan på kylning, bland annat av vårdlokaler och äldreboenden.

Även ökad efterfrågan på komfortkyla på arbetsplatser och i bostäder kan förväntas. Behovet av uppvärmning av bostäder kan komma att minska något vid ökad medeltemperatur vintertid.

Odlingssäsongens längd kan komma att öka. Det kan ge ökad produktion i jord- och skogsbruket, men samtidigt kan torka, stormar och ökade skadedjursangrepp minska densamma.

Västmanlands län är ett av de län som kan påverkas av de begränsade avtappningsmöjligheterna från Mälaren ut i Östersjön. Vid ökade flöden och framtida havsytehöjning i Östersjön kan risken för översvämningar komma att öka, vilket även påverkar Köpings kommun. I diagrammet nedan visas årsmedeltemperaturer för Västmanlands län. Det har blivit allt varmare de senaste 20 åren jämfört med genomsnittet för 30-årsperioden 1961-1990.

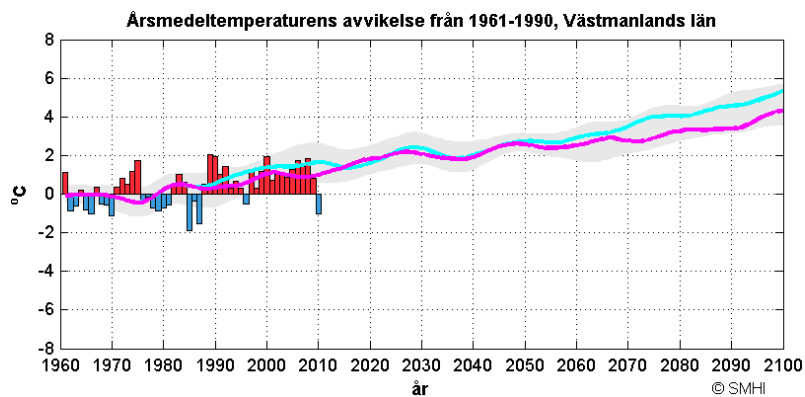

Diagram 1 Årsmedeltemperaturens ökning i Västmanlands län. Diagram från SMHI:s hemsida. www.smhi.se/klimatdata

Lagstiftningen som påverkar upprättandet av klimatplanen

Kommunal energiplanering

En kommun kan på flera sätt styra energianvändning och energitillförsel. Kommunen kan agera utifrån sina roller som offentlig aktör, informatör, fastighetsägare, arbetsgivare eller som ägare till energibolag. Ett sätt att strategiskt påverka utvecklingen är att göra en energiplan.

Enligt Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Planen antas av kommunfullmäktige. En klimatplan kan med fördel innefatta en energiplan och därigenom uppfylla lagens syfte. Det är viktigt att sätta upp mål för energiplaneringen och att målen konkretiseras i projekt och åtgärder. Ett av målen med energiplanering är bättre ekonomi i kommunerna som en effekt av bland annat energieffektiviseringsåtgärder.

Köpings kommunala energiplan finns inarbetad i Plan för klimatarbetet i Köpings kommun.

Miljöbedömning

Det är viktigt att ha en helhetssyn på energiplaneringen och ta hänsyn till miljöeffekterna i såväl lokalt, regionalt som globalt perspektiv. Genom en miljöanalys görs en bedömning av hur miljön, hälsan och hushållningen med naturresurser kommer att påverkas av olika åtgärder eller energisystem.

Vid den senaste ändringen av lagen om kommunal energiplanering tillkom följande bestämmelse: ”Om en plan som upprättas enligt denna lag kan antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken skall bestämmelserna i 6 kap. 11-18 §§ och 22 § miljöbalken tillämpas”.

Av 6 kap miljöbalken framgår att ”när en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program, som krävs i lag eller annan författning, skall myndigheten eller kommunen göra en miljöbedömning av planen, programmet eller ändringen, om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Syftet med miljöbedömningen är att ”integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas”.

En klimatplan krävs inte i lag och omfattas därmed inte av kravet om miljöbedömning. Innefattar däremot klimatplanen även en energiplan aktualiseras lagkravet, vilket är fallet när det gäller Plan för klimatarbetet i Köpings kommun. Miljöbedömning och upprättande av miljökonsekvensbeskrivning har därför genomförts.

Handel med utsläppsrätter

EU:s system för handel med utsläppsrätter, EU ETS, omfattar ett antal olika verksamheter, främst energianläggningar och vissa energiintensiva industribranscher. Handelsdirektivet omfattar totalt cirka 750 svenska anläggningar under handelsperioden år 2008–2012.

Inför kommande period år 2013-2020 utökas systemet ytterligare med både nya sektorer och gaser. I Sverige gäller att merparten av de energianläggningar som är anslutna till ett fjärrvärmenät omfattas, även om anläggningarna var för sig är mindre än gränsen 20 MW.

Närmare beskrivning av vilka typer av anläggningar som omfattas ges i lagen om handel med utsläppsrätter (SFS 2004:1199) och i förordningen om handel med utsläppsrätter (SFS 2004:1205). Den totala omfattningen av handeln med utsläppsrätter i Sverige framgår av Sveriges nationella fördelningsplan.

I Köpings kommun kommer fyra anläggningar att omfattas av handelssystemet under handelsperioden 2013-2020: Fjärrvärmeverket (Köpings kommun), Norsa förbränningsanläggning (Vafab Miljö), Yara AB samt Nordkalk AB.

Energieffektivisering

Alla kommuner och landsting som åtar sig att arbeta aktivt med energieffektivisering har möjlighet att erhålla ett årligt ekonomiskt stöd. Energieffektiviseringsprogrammet avser perioden år 2010-2014. Stödet söks hos Energimyndigheten och beslut om stöd ges för hela 5-årsperioden.

Bestämmelserna om detta finns i Statens energimyndighets föreskrifter (STEMFS 2010:5) om statligt stöd till energieffektivisering i kommuner och landsting, förordning (2009:1533) om statligt stöd till energieffektivisering i kommuner och landsting samt förordning (2009:893) om energieffektiva åtgärder för myndigheter.

Åtagandet för de som erhåller stöd omfattar att fastställa en strategi för energieffektivisering och sedan att aktivt arbeta för att genomföra denna. Strategin ska omfatta en nulägesanalys, mål och en handlingsplan samt val av minst två av de sex åtgärder som beskrivs i bilaga VI till EU:s energitjänstedirektiv. Det innebär till exempel att köpa energieffektiva produkter eller att hyra och äga energieffektiva byggnader.

Effekter av energieffektiviseringsarbetet ska redovisas årligen till Energimyndigheten. En första inrapportering gjordes i mars 2011 och avsåg uppgifter från år 2009 med fokus på fastigheter och transporter.

Köpings kommun erhåller stöd för energieffektivisering och har sedan tidigare en upprättad och antagen energieffektiviseringsstrategi. Denna har nu inarbetats i klimatplanen och ingår som en integrerad del i denna.

Den rapport med nyckeltal som Energimyndigheten och Sveriges Kommuner och Landsting gemensamt har sammanställt utifrån rapporteringen i mars 2011 har använts för att ta fram underlag till Plan för klimatarbetet i Köpings kommun.

Energihushållning enligt miljöbalken

Alla verksamhetsutövare ska enligt 2 kap miljöbalken hushålla med energi och använda bästa möjliga teknik.

År 2009 publicerade EU det så kallade ENE-BREF vilket är ett referensdokument för bästa möjliga teknik inom energieffektiviseringsområdet. Dokumentet innehåller en generell och omfattande beskrivning av tillgänglig teknik samt tekniska och organisatoriska metoder och verktyg för energieffektivisering.

Från och med 2011 har Energimyndigheten ett tillsynsvägladande ansvar i frågor om verksamhetsutövares egenkontroll när det gäller hushållning med energi och användning av förnyelsebara energikällor. Det innebär att Energimyndigheten ska vägleda kommuner och länsstyrelser i tillsyn på energihushållning i företag.

Vid framtagande av klimatplanen har tillsynens och klimatrådgivningens betydelse för att ge råd till verksamhetsutövare diskuterats, och hur gränsen mellan rådgivning och myndighetsutövning kan hållas tydlig. Detta är ett tillsynsområde där det sannolikt kommer att hända mycket framöver i och med Energimyndighetens nya vägledningsansvar. Tillsvidare fortsätter kommunen att hantera frågor som rör myndighetsutövning enligt miljöbalken i den årliga tillsynsplanen.

Kommunens möjligheter att påverka

Köpings kommun har en viktig roll inom energi- och klimatarbetet genom sitt ansvar för fysisk planering, energiplanering, avfallsplanering, tillsyn samt drift av tekniska anläggningar. Kommunen har samtidigt goda möjligheter att påverka utvecklingen genom sitt ansvar för utbildning och rådgivning samt vid upphandlingar.

Samhällsplanering spelar en viktig roll om vi ska nå energi- och klimatmålen och därmed minska klimatförändringarna. Översikts- och detaljplaner har en viktig funktion vad det gäller energianvändning, till exempel när det gäller lokalisering av ny bebyggelse och hur den placeras i terrängen och i förhållande till befintlig infrastruktur, vilka möjligheter för kollektivtrafik som skapas och vilka uppvärmningssystem som kan användas.

I Köpings kommun står industriell verksamhet och transporter för en stor del av de klimatpåverkande utsläppen. Kostnader spelar en avgörande roll vid val av bränslen och transportslag. Kommunen har liten möjlighet att påverka lagstiftning, bränslepriser och skatter, några av de faktorer som styr bränsleanvändningen och därmed också utsläppen av koldioxid. Kommunen kan dock i sina olika roller och nära kontakt med medborgare och näringsidkare arbeta för att mer miljövänliga bränslen och transporter används samt bidra till att utveckla samarbetet mellan olika aktörer.

Avfall och livsmedel har också betydelse för klimatet. Genom att exempelvis minska matsvinn minskar resursförbrukningen genom hela produktionskedjan från framställningen av råvaran till den färdiga produkten. Trots möjligheter till rötning och produktion av biogas i avfallsledet är resurs- och miljövinsterna stora vid förebyggande av matsvinn. Återvinning av matavfall genom biogasproduktion och näringsåterföring till åkermark innebär enbart en mindre kompensation för resursförbrukningen. Produktion av biogas från matavfall beräknas till exempel kompensera för cirka tio procent av den klimatpåverkan som produktionen av maten orsakat.

Genom att vara en förmedlare av kunskap och information kan kommunen kommunicera möjliga bidrag som medborgare och näringsliv kan söka från andra offentliga myndigheter. Ett sådant exempel inom energiområdet är bidrag för konvertering från direktverkande elvärme till fjärrvärme, berg-, sjö- eller jordvärmepump eller biobränsle.

Vidare kan kommunen använda miljöförvaltningens tillsyn över olika verksamheter för att minska företagens klimatpåverkan. Detta kan bland annat ske genom att kontrollera att miljöbalken följs och ställa krav på låga utsläpp av klimatgaser i samband med yttranden i tillståndsprövningsärenden.

Kommunen som organisation bidrar med en viss del av de totala utsläppen av klimatgaser i Köpings kommun. Genom att se över, effektivisera och minska kommunens egen energianvändning samt genom att inom ramen för upphandling ställa klimatkrav, kan kommunen minska sin klimatpåverkan på ett betydande sätt. Slutligen spelar kommunen en viktig roll genom informationsspridning och folkbildning. Här är skolan, energirådgivaren, näringslivsenheten, miljö- samt stadsarkitektkontoret och biblioteken viktiga resurser.

Inventering

Geografi, befolkning och näringsliv

Läge och yta

Köpings kommun ligger i Västmanlands län vid den inre delen av Mälaren. Grannkommuner är Kungsör och Arboga i söder, Skinnskatteberg och Surahammar i norr, Lindesberg i väster och Hallstahammar i öster.

Kommunens yta är drygt 606,8 km² och över hälften utgörs av skog, en fjärdedel av åker. Skogen dominerar i norr medan den viktigaste åkermarken finns i Mälardalsskapet i söder.

Invånarantal

I Köpings kommun bor knappt 25 000 personer, vilket ger 41 invånare per kvadratkilometer. Antalet hushåll är cirka 12 000 stycken. I de tre största tätorterna Köping, Kolsva och Munktorp bor cirka 17 750, 2 400 respektive 450 personer och på landsbygden bor totalt cirka 4 300 personer.

År 2009 gjorde länsstyrelsen en befolkningsprognos för år 2015. Enligt huvudalternativet förväntas befolkningen öka något - från 24 800 till 25 100.

Näringsliv

Köping är ett regionalt arbetsmarknadscentrum vilket bland annat syns i pendlingsstatistiken: Ungefär 25 % av de förvärvsarbetande pendlar in till Köping, där cirka 11 000 arbetstillfällen finns. Utpendling förekommer också, framförallt till Västerås. Nettoinpendlingen är dock cirka 300 personer.

Tillverkningsindustrin dominerar i Köping. Av avgörande betydelse för utvecklingen till en modern industristad blev grundandet av Köpings Mekaniska Verkstad 1856. Djuphamnens utbyggnad på 1930-talet skapade möjligheter för etablering av nya stora industrier som Svenska Salpeterverken (Yara) och Skånska Cementgjuteriet (Nordkalk) söder om Köpingsån. Volvo köpte Köpings Mekaniska Verkstad 1942 och byggde en ny anläggning vid Arbogavägen.

Kolsva tätort växte upp kring Kolsva bruk som grundades på 1600-talet. Nu utnyttjas brukets byggnader av nya företag. Många Kolsvabor arbetar i Köping och på andra orter. Munktorps kyrkby var tidigare centrum i en blomstrande jordbruksbygd. Idag dominerar orten av ett expanderande sågverk, Ljungrä AB.

Köping har ett strategiskt logistiskt läge i västra Mälardalen, direkt intill E18 och med tillgång till tågförbindelser via Mälärbanan och sjöfart via hamnen.

Det finns två större handelsområden i kommunen, Köpings centrum och Entré Köping vid E18 samt ett mindre i Kolsva centrum.

Energitillförsel och energianvändning

Total energitillförsel till Köpings kommun år 2009 var cirka 1 120 GWh. Den totala slutliga energianvändningen inom Köpings kommun samma år var cirka 1 160 GWh. Orsaken till att slutanvändningen är större än tillförseln, trots att förluster finns i fjärrvärmeverk och i distributionsnätet för el- och fjärrvärme, är

att en avsevärd mängd spillvärme används vid fjärrvärmeproduktionen i Köping. Denna energimängd kan sägas användas ”två gånger”.

Fjärrvärmeförsörjning finns i tätorterna Köping och Kolsva. Så gott som alla flerfamiljshus är anslutna och knappt hälften av småhusen. Karta över anslutna områden i Köpings tätort och Kolsva, se bilaga. Fjärrvärmes framställs i Norsaverket vars avfallspanna ägs av Vafab Miljö och biopanna ägs av Köpings kommun. För driften svarar Vafab Miljö. Huvuddelen av värmeenergin som distribueras via fjärrvärmenätet utgörs av industrispillvärme samt värmeenergi från förbränning av hushållsavfall. Det kommunala värmeverket i Kolsva, Kolsva fjärrvärmecentral, drivs med biobränsle.

Den totala fjärrvärmeförsäljningen är cirka 200 GWh; varav nära 100 går till flerfamiljshus, 75 till småhus och övriga lokaler samt drygt 25 till industrin.

De sex mindre vattenkraftverk som finns i kommunen står sammanlagt för cirka 4 procent av eltillförseln. Kommunen äger eller driver inte något av dessa. Det gör Mälarenergi AB.

Vindkraftverk saknas i Köpings kommun, men det finns ett par områden som nästan når de nivåer som Energimyndigheten satt upp för att ett område ska vara riksintressant för vindkraft. Dessa områden beskrivs i kommunens vindkraftpolicy.

En första utredning om solparker för elproduktion har gjorts och detta är något som Köpings kommun har för avsikt att studera vidare.

Förutom tre mindre kraftledningar genomkorsas kommunen av en öst-västlig kraftledning på 400 kV.

Energianvändningen i Köpings kommun domineras av industrin med 44 procent av den totala energianvändningen. För transporter (flyg- och fartygstrafik ej inräknad) åtgår 21 procent av den totalt använda energin, lika mycket som för hushållen. Motsvarande siffra för offentlig verksamhet är 4,8 procent, se diagram 2 nedan.

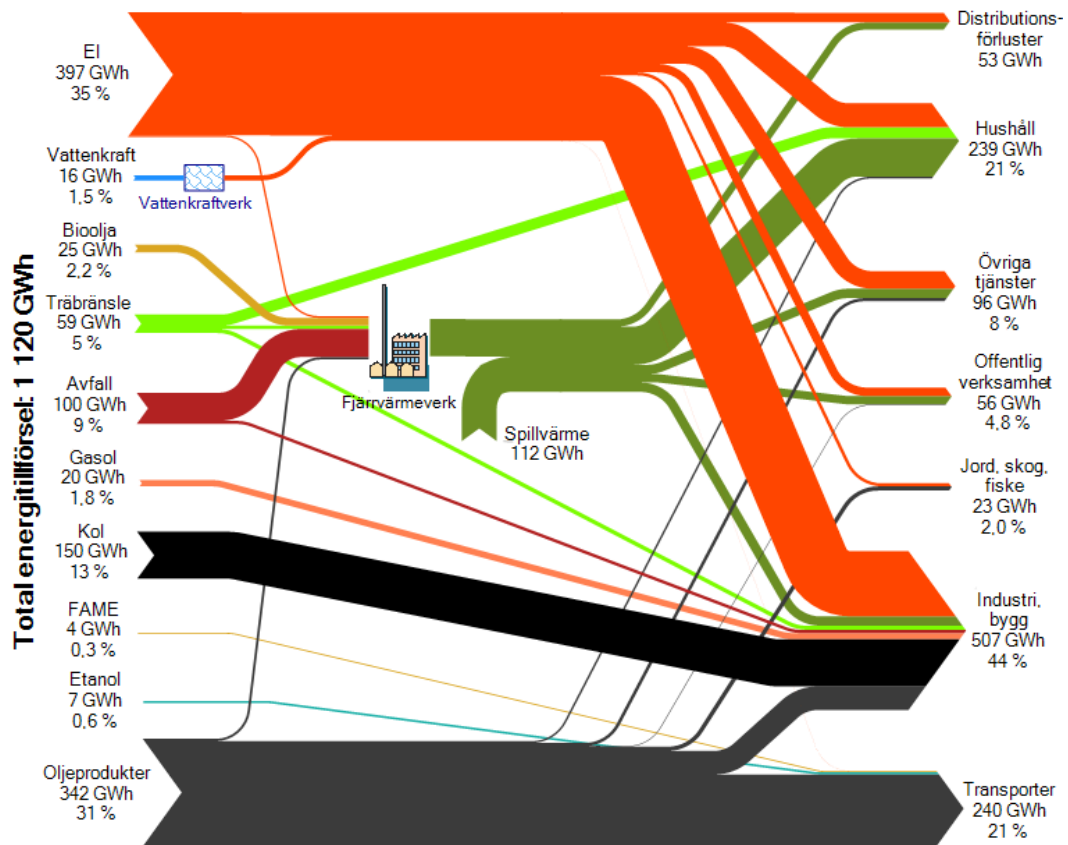

Diagram 2 Diagram över tillförd energi, använd energi och fördelning i procent av totalen. Underlaget är från år 2009. Klimatskyddsbyrån 2012-03-20.

Eltillförseln utgör cirka 35 procent av all energitillförsel. Hushållen står för 20 procent av elförbrukningen.

EI-användningen i Köping 2009 fördelad på användare

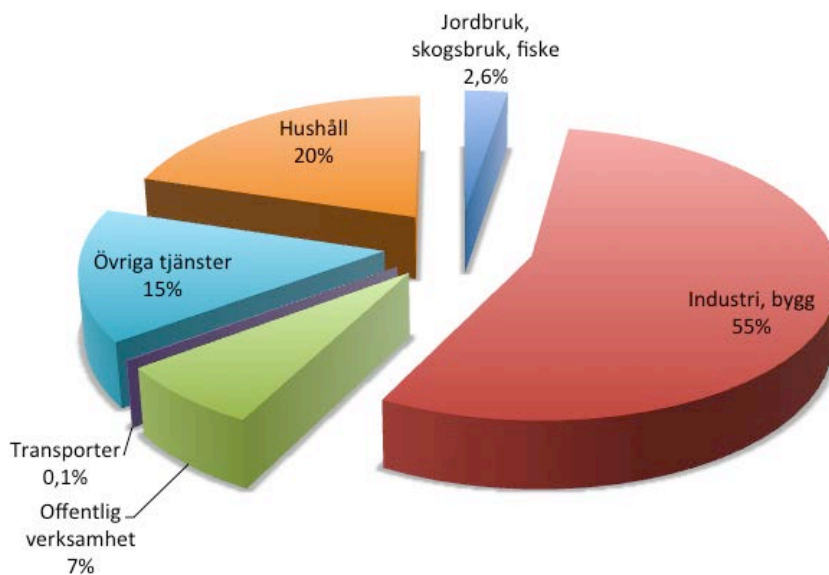

Diagram 3 Elanvändningen i Köping 2009 och procentuell fördelning på användare. Cirkeldiagrammet är framtaget av Klimatskyddsbyrån 2012-03-20.

Utsläpp av växthusgaser

Koldioxidutsläppen i Köpings kommun år 2009 har beräknats till 233 000 ton. I dessa utsläpp ingår 74 742 ton koldioxid från kalk hos Nordkalk AB (det vill säga ej utsläpp från förbränning för energiändamål). Utsläppen är störst från industrin med nära 70 procent av de totala koldioxidutsläppen.

CO₂-utsläppen i Köping 2009

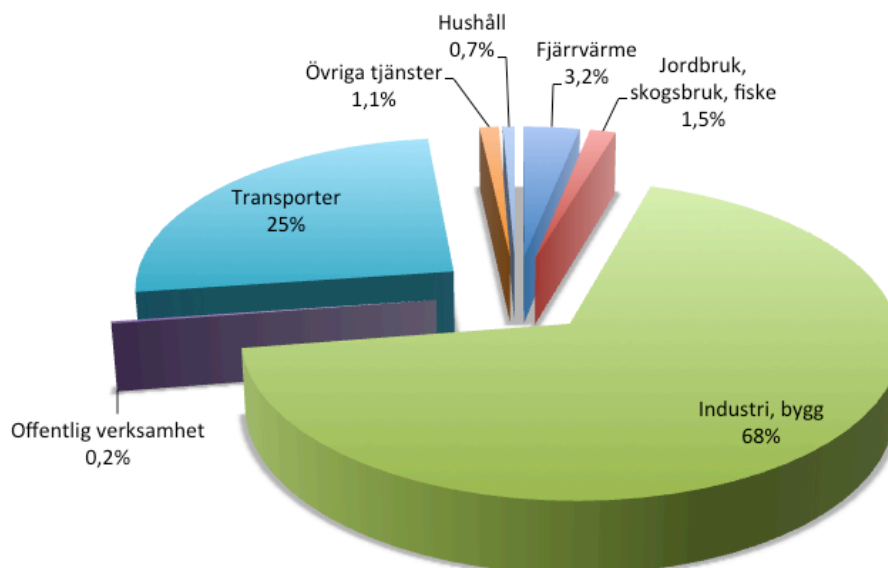

Diagram 4 Källor till koldioxidutsläpp i Köping 2009 och procentuell fördelning. Cirkeldiagrammet är framtaget av Klimatskyddsbyrån 2012-03-20.

Transporter stod 2009 för 43 procent av de totala koldioxidutsläppen i Sverige, cirka 2,19 ton per person och år i genomsnitt. Utsläppen per person i Köping var av samma storleksordning. Vägtrafiken står för över 90 procent av transporternas växthusgasutsläpp och privatbilismen för en betydande del.

I Köping stod 268 kvinnor per 1000 invånare respektive 582 män per 1000 invånare registrerade som ägare till en bil. Uppgifterna⁴ avser år 2010. Bilar ägda av kvinnor användes för en körsträcka under året som var cirka 3 procent kortare än för bilar ägda av män.

Bilindex som tas fram av Trafikverket, Naturvårdsverket och Konsumentverket innehåller statistik över antal nya bilar av olika typ och deras bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp. Det finns en märkbar skillnad i statistiken mellan vilka bilar män respektive kvinnor köper. Kvinnor i Sverige köper i genomsnitt bilar som är mer energieffektiva och har lägre utsläpp av koldioxid än män. Skillnaderna 2010 var i genomsnitt cirka 5 procent.

Utsläppen av växthusgaser, räknat som koldioxidekvivalenter per person, är betydligt högre i Köpings kommun än i genomsnitt i landet. Köpings kommun är en av de 25 kommuner som har utsläpp av växthusgaser som överstiger 12 ton per person och år. Se diagram 5 nedan. Att det blir så höga utsläpp av växthusgaser räknat per person i Köpings kommun beror på den stora andelen energikrävande processindustri i kommunen i förhållande till invånarantalet.

⁴ Källa: Rapporten Nyckeltal energi och klimat 2011. Byggnader, transporter och utsläpp i kommuner och landsting.

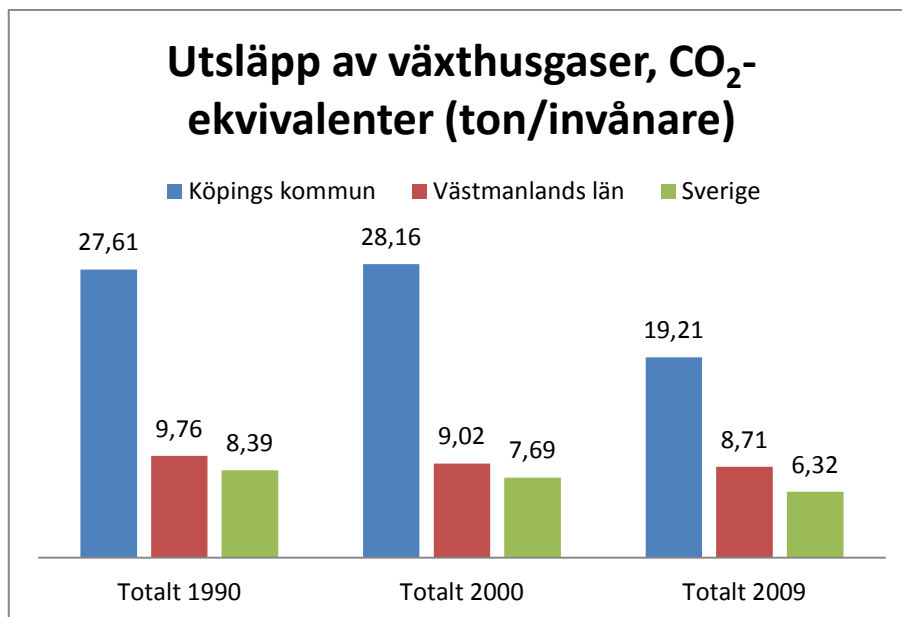

Diagram 5 Utsläppen av växthusgaser räknat som koldioxidekvivalenter är betydligt högre i Köpings kommun än genomsnittet i länet och landet. Statistik från rapporten "Nyckeltal energi och klimat 2011".

Växthusgaserna koldioxid och dikväveoxid är de växthusgaser som förekommer i störst andel i de klimatpåverkande utsläppen i Köpings kommun. Dikväveoxidens klimatpåverkan är 310 gånger större än koldioxidens.

Möjligheter att minska utsläppen

Varje sektor påverkar indirekt utsläppen inom andra sektorer än den egna och som ett exempel på detta kan nämnas hushållens och den offentliga sektorns konsumtionsval som påverkar utsläppen från såväl transporter, industrin, lantbruket som avfallssektorn.

Industriproduktion

Möjligheterna att på ett avgörande sätt minska utsläppen av klimatpåverkande gaser och åstadkomma betydande klimatåtgärder i Köpings kommun är starkt kopplade till möjligheterna att införa alternativa bränslen och/eller processer i industriproduktionen.

En övergång från olja och kol till gasol och avfallsbränslen pågår idag och är ett steg på vägen. Men för att klara omställningen till att vara oberoende av fossila bränslen och samtidigt säkra energiförsörjningen till industrin i Köping långsiktigt, behövs en kombination av teknikutveckling, energieffektivisering och säker tillgång på fossila bränslen till konkurrenskraftiga priser. Utvecklingen inom handelssystemet med utsläppsrätter har stor betydelse, då flera av de största anläggningarna i Köping ingår i den handlande sektorn.

I Plan för klimatarbetet i Köpings kommun framstår målet att varje år minska utsläppen av klimatgaser, framförallt av koldioxid och dikväveoxid, från industrin som avgörande för att stegvis kunna närma sig målen på klimatområdet. Ingen annan sektor i Köpings kommun har lika stor inverkan på resultatet av det totala klimatarbetet i kommunen som just industrisektorn.

Transporter

Utvecklingen av transportsektorn är viktig för den framtida klimatpåverkan. Under 2010 minskade koldioxidutsläppen från nya bilar i Sverige mer än tidigare. Minskningen från 164 gram per km till 151 gram per km motsvarar en sänkning av koldioxidutsläppen med totalt 70 000 ton. Trots det ökade den totala mängden utsläpp från vägtrafiken med 100 000 ton enligt Transportstyrelsen. Den stora minskningen år 2010 från nya personbilar räcker alltså inte för att kompensera för den generella trafikökningen som är 1-2 procent per år.

En genomsnittlig trafikökning på 1-2 procent årligen innebär i Köpings kommun att koldioxidutsläppen ökar med i storleksordningen 600-1200 ton om året från transporter, vilket motsvarar grovt räknat 500 000 liter fossilt fordonsbränsle. På grund av stor genomfartstrafik på de större vägarna genom kommunen kan invånarna i Köping inte påverka den framtida trafikutvecklingen helt på egen hand.

För att få en verklig minskning av koldioxidutsläppen från transporter i Köpings kommun behöver minskningen vara större varje år än utsläppen från den generella trafikökningen. Detta motsvarar en minskning av fossilt fordonsbränsle med minst 20 liter per invånare om året de kommande åren i Köpings kommun, innan övrig minskning över huvudtaget blir märkbar.

Möjligheterna att köra på fossilfritt bränsle har ökat något från och med slutet av år 2012 då den första biogasmacken i Köpings kommun stod färdig.

Fjärrvärme

När det gäller fjärrvärmens i kommunen har en hel del arbete redan gjorts. Spillvärme står för en betydande del av fjärrvärmens och fossilfria bränslen används i kommunens egna pannor. Diskussioner förs fortlöpande om att utöka användningen av spillvärme och att utöka fjärrvärmensätet inom kommunen och eventuellt till angränsande kommuner. En utökad anslutning till fjärrvärme skulle minska koldioxidutsläppen från energiproduktion i enskilda pannor samt minska elförbrukningen.

Jord- och skogsbruk

Jord och skogsbruksmark kan både bidra till en ökad respektive minskad växthuseffekt genom att avge, respektive binda koldioxid och kväve (som ger lustgas i atmosfären).

För att lantbruket ska kunna producera livsmedel och andra produkter krävs energi. En stor del av energiinsatserna kommer från fossila bränslen som olja, diesel och bensin. Vid förbränning av fossila bränslen i arbetsmaskiner genereras utsläpp av koldioxid, metan och lustgas. 2008 uppgick utsläppen från arbetsmaskiner inom jordbruket, skogsbruket och fisket i Sverige enligt statistik från Statistiska Centralbyrån (SCB) till knappt 2 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Detta är en ökning med cirka 16 procent sedan 1990.

Gödselhantering ger upphov till metan och lustgas. De svenska utsläppen av växthusgaser från gödselhantering uppgick 2008 till cirka 1 miljon ton koldioxidekvivalenter. Sedan 1990 har utsläppen minskat med cirka 13 procent. Det beror bland annat på minskade gödselgivor.

Vid matsmältningen hos idisslare bildas metan. I Sverige härrör utsläppen främst från nötkreatur. Utsläppen har minskat cirka 11 procent sedan 1990 på grund av minskat antal nötkreatur. År 2008 uppgick utsläppen till knappt 3 miljoner ton koldioxidequivivalenter. Beträffande köttkonsumtionen har dock utsläppen bara flyttat till de länder från vilka Sverige importerar kött.

Enligt Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) ska jordbrukets utsläpp minska ytterligare i Sverige. Inom de närmaste cirka 10-15 åren bedöms potentialen för utsläppsminskningar i jordbruket vara 20-25 procent med dagens kunskap⁵. Det handlar exempelvis om minskad användning av fossil energi, minskad lustgasavgång samt en halvering av utsläppen från gödsel. Minskningen av avgången av koldioxid från mulljordar kräver enligt LRF ytterligare forskning. Ovanstående uppgifter bör i viss mån vara relevanta även för Köpings kommun de närmaste åren.

Hushåll

Den största delen av hushållens klimatpåverkan kommer från resor, maten och boendet. Genom att ha god kunskap och göra aktiva val kan alla invånare i Köping minska sin klimatpåverkan. Ungefär 20-25 % av utsläppen från svenska hushåll kommer från maten. Därför är det viktigt att inte glömma denna fråga som lätt kommer i skymundan av energieffektivisering, byggnadstekniska lösningar och övergång till fossilfria bränslen vid diskussioner om klimatåtgärder i hushåll.

Avfallssektorn

Störst utsläpp av växthusgaser från behandling av avfall kommer från deponeringen av avfall. Både nedlagda och nuvarande deponier läcker metangas. Även tillfälliga upplag, komposterings- och rötningsanläggningar ger upphov till läckage av klimatgaser. Genom att minimera avfallsmängderna och sortera de avfallsslag som ändå uppstår så bra som möjligt kan utsläppen av växthusgaser i avfallssektorn minska.

En studie från IVL Svenska Miljöinstitutet visar att 80 000 ton avfall som slängs på återvinningscentraler i Sverige varje år hade kunnat förebyggas genom återanvändning. Om dessa produkter återanvändes skulle det ge en minskning av utsläppen av växthusgaser motsvarande 300 000 ton koldioxidequivivalenter per år. Det motsvarar 100 000 bilar som kör 1500 mil vardera. Användningen av primärenergi minskar motsvarande uppvärmningen av en större svensk stad.⁶ Störst klimatpåverkan ger avfall som består av textil samt elektronik och elektroniska produkter. Omräknat för Köpings kommun skulle det motsvara drygt 800 ton koldioxidequivivalenter som skulle kunna sparas in genom ökad återanvändning eller genom att alla helt enkelt behåller sina saker längre så att de inte blir avfall lika fort som idag.

Enligt Naturvårdsverket visar den senaste statistiken att mängden matavfall i Sverige är runt en miljon ton per år. Då är inte jordbrukssektorn inräknad. Matavfall uppkommer i flera olika led i livsmedelskedjan; vid tillverkning, hos grossister, leverantörer, butiker, restauranger och storkök samt hos hushållen. Hushållen svarar för den enskilt största delen, cirka 670 000 ton per år. Det motsvarar cirka 72 kg per person och år.

⁵ Källa: LRF hemsida, LRF arbetar för minskade utsläpp. Fakta om jordbruk och klimat, 2009.

⁶ Källa: Förebygga avfall i kretsloppsparken. IVL Svenska Miljöinstitutet, 2011

En tredjedel av matavfallet från hushållen i Sverige är svinn. Det vill säga en tredjedel hade kunnat ätas i stället för att kastas bort. Det bedöms se ut på motsvarande sätt i Köpings kommun.

Produktionen av den mat som slängs totalt i Sverige fast den kunde ha ätits beräknas ge upphov till utsläpp av uppskattningsvis 2 miljoner ton koldioxid per år. I beräkningen inkluderas de växthusgasutsläpp som orsakas av produktion, förädling och distribution, däremot inte utsläppen när det onödiga matavfallet tas omhand och avfallsbehandlas. De utsläppen är inte medräknade. De kan minska om det onödiga matsvinnet minskar.

Det är viktigt att källsortera det oundvikliga matavfallet eftersom exempelvis skal och andra beredningsrester innehåller energi som kan återvinnas. Den organiska delen av hushållsavfallet används för produktion av biogas som används som bränsle i bilar och bussar. En sådan användning av avfallet är mycket positiv ur klimatsynpunkt eftersom man då ersätter fossila drivmedel som bensin och diesel med biogas som är ett förnybart bränsle.

Det finns stora möjligheter att minska utsläppen från matsvinn och matavfall i Köpings kommun genom att de kommande åren samordna åtgärder i den kommunala avfallsplanen med åtgärder inom ramen för klimatplanen.

Kommunens egen verksamhet

Köpings kommun har tillsammans med Arboga och Kungsörs kommuner en gemensam energi- och klimatrådgivning. Energirådgivaren deltar i det interna och externa nätverksbyggandet för att främja energieffektivitet. Rådgivningen är objektiv och i första hand riktad till allmänheten, små företag och lokala organisationer. Kommunens rådgivning kompletterar den som ges av statliga myndigheter och kommersiella aktörer. Den kommer att vara en viktig informationskanal i det fortsatta energi- och klimatarbetet.

Köpings kommun äger fastigheter med en sammanlagd bruksarea på 136 000 kvadratmeter. Köpings Bostads AB är ett helägt kommunalt bolag som äger och förvaltar cirka 2 700 lägenheter i Köpings tätort, Kolsva och Munktorp med en sammanlagd yta på cirka 235 000 kvadratmeter.

År 2009 köpte Köpings kommun 59 307 MWh fjärrvärme och 26 904 MWh el för användning i bostäder och lokaler. Energieffektivisering i fastigheterna pågår genom genomförande av olika åtgärds paket och detta arbete kommer att fortsätta de kommande åren. För uppvärmning används i huvudsak fjärrvärme, med undantag för Munktorp. Fjärrvärmenätet i Köping tillförs en betydande del industrispillvärme och i fjärrvärmeverket i Kolsva används biobränsle.

Köpings kommun har elavtal med leverans av el från uteslutande förnybara energikällor, ingen kol, olja eller kärnkraft ingår. Vid framtida tecknande av elavtal kommer fortsatt höga krav avseende el från förnybara energikällor att ställas.

Köpings kommun förfogade år 2009 över totalt 72 personbilar, varav 36 ägdes av kommunen och resterande 36 var leasingfordon. Fordonsbränslet till dessa var i huvudsak diesel och bensin. Förnybart bränsle (E-85) utgjorde cirka 14 procent av den totala bränslevolymer.

Privat bilanvändning i tjänsten förekommer också. Uppgifter saknas om andelen förnybart bränsle som används i dessa fordon.

Flera kommuner i Sverige, exempelvis Lessebo, Knivsta, Grästorps, Göteborg och Hedemora, hade 100 procent eller nära 100 procent miljöbilar i sin verksamhet år 2009 och 2010. Genomsnittet i Sverige år 2009 var annars 46 procent. I Köpings kommun var andelen under 20 procent. Potential och ambition att betydligt öka denna andel finns och kommunen står inför ett antal nyanskaffningar av fordon under det närmaste året, vilket gör det möjligt att snabbt öka andelen miljöfordon och minska koldioxidutsläppen från transporter.

Inom skolmåltidsverksamheten och flera av de övriga kommunala köken i Köping har arbete påbörjats med att förebygga matsvinn och att öka andelen ekologiska livsmedel. Detta arbete är betydelsefullt för att föregå med gott exempel och ger goda möjligheter att föra diskussioner och väcka intresse för ”klimatsmart mat” i Köpings kommun.

Konsumtion

Ibland framförs det förhoppningar om att en övergång från varuproduktion till tjänsteproduktion ska lösa många miljöproblem. När det gäller klimatpåverkan blir minskningen av koldioxid marginell om man ersätter varor med tjänster enligt beräkningar som Statistiska Centralbyrån (SCB) har gjort. För att kunna minska utsläppen av koldioxid kraftigt är i stället en viktig del av lösningen att minska användningen av bensin och olja samt att övergå till mer klimatvänliga bränslen som till exempel icke-fossilproducerad el och biobränslen.

En stor del av konsumtionen i Sverige medför utsläpp av klimatpåverkande gaser i andra länder: Den totala summan utsläpp orsakade av svensk konsumtion uppgick till 98 miljoner ton koldioxidekvivalenter år 2008 och av dessa skedde ungefär 60 procent i andra länder⁷.

För Sverige har utvecklingen av de totala utsläppen av växthusgaser per person och år orsakade av svensk konsumtion, gått från 10,1 ton till 10,6 ton koldioxidekvivalenter under perioden år 2000 till 2008. Utsläppen per person har varierat över perioden, men totalt sett har utsläppen utomlands ökat från 5 till drygt 6 ton koldioxidekvivalenter per person och år.

Genom att handla lokalt eller närproducerat kan utsläppen i andra länder och från transporterna minska på ett betydande sätt. Potential att minska utsläppen från konsumtion finns i Köpings kommun och det finns en hel del lokal produktion, bland annat av livsmedel i Mälardalen.

⁷ Källa: Naturvårdsverket Rapport 6483, Konsumtionsbaserade miljöindikatorer, elektronisk publikation 2012

Mål

Klimatmål i världen och Sverige

På global nivå finns Kyotoprotokollet som är en internationell överenskommelse, slutet år 1997 i Kyoto i Japan, där av namnet. Avtalet, som trädde i kraft år 2005, har som mål att de årliga globala utsläppen av växthusgaser ska minska med minst 5,0 procent från året 1990 till perioden 2008-2012.

Vid klimatkonferensen i Cancún år 2010 åtog sig alla industriländer att ta fram nationella långsiktiga strategier för låga växthusgasutsläpp.

EU har i sitt energi- och klimatpaket satt upp mål till år 2020 för minskade utsläpp, ökad andel förnybar energi och energieffektivisering. I EU:s 2020-strategi för en smart och hållbar tillväxt för alla, finns klimatfrågan med som en del av hållbarhetsperspektivet. Ambitionen är att utveckla Europa till ett lågfossilt samhälle och inkluderar energi, transporter och förvaltning av naturresurser.

Våren 2011 presenterade kommissionen en färdplan för en konkurrenskraftig och utsläppssnål ekonomi till år 2050. Målen följs av olika handlingsplaner och direktiv.

Om en ny internationell överenskommelse om utsläppsnivåer nås lovar unionen att:

- minska sina utsläpp med 30 procent,
- öka andelen förnyelsebar energi till 20 procent av den totala energianvändningen;
- öka energieffektiviteten, mätt som energiintensitet i ekonomin, med minst 20 procent;
- öka andelen biodrivmedel inom transportsektorn till 10 procent.

Offentliga verksamheter inom EU ska föregå som goda exempel för en effektiv användning av energi. I Sverige har detta krav omsatts bland annat i stödet för energieffektivisering till kommuner och landsting. Stödet ges för att stimulera kommunerna att lyfta fram energieffektivisering på den kommunala agendan och att strategier med mål och handlingsplaner för energieffektivisering antas.

I den svenska klimatpropositionen (prop. 2008/2009:162) lades fram nationella mål för år 2020 och en vision om att Sverige ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären år 2050. Mål för klimat- och energipolitiken till år 2020:

- 40 procent minskning av klimatutsläppen
- minst 50 procent förnybar energi
- 20 procent effektivare energianvändning
- minst 10 procent förnybar energi i transportsektorn.

Det 40 procentiga klimatmålet gäller jämfört med år 1990 och avser de sektorer som inte ingår EU:s utsläppshandelssystem. Utsläppsmålet gäller därmed till exempel transporter, bostäder, service, avfallsanläggningar, jord- och skogsbruk, vattenbruk samt delar av industrin.

För de verksamheter som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter bestäms minskningen av utsläppen gemensamt på EU-nivå inom ramen för

handelssystemets regler. EU-länderna har enats om att minska utsläppen i handelssystemet med 21 procent mellan åren 2005 och 2020.

Sammanfattningsvis behöver följande minskning ske: För att utsläppen ska vara 40 procent lägre till år 2020 jämfört med år 1990 måste de svenska utsläppen av växthusgaser angivet i koldioxidekvivalenter minska med cirka 20 miljoner ton. Ungefär en femtedel av utsläppsminskningen är redan uppnådd, fyra femtedelar (cirka 16 miljoner ton) återstår att minska fram till år 2020.

Klimatmål för Västmanlands län

Det långsiktiga målet för energiområdet i länet är att Västmanland ska vara ett föregångslän när det gäller minskning av resurs- och energiförbrukning samt utsläpp av klimatgaser. Före år 2050 ska länets energiförbrukning och utsläpp av klimatgaser ha närmat sig en nivå som motsvarar den ekologiska andelen i ett globalt perspektiv. Västmanland ska bidra till en rättvis fördelning av världens resurser och förebygga negativa konsekvenser av utsläpp av klimatgaser.

Köpings kommuns vision, mål och åtgärder

Den långsiktiga visionen, Vision 2050, för arbetet är följande:

”Energitillförseln baseras på förnybara energikällor och energianvändningen är effektiv i samhällets alla delar. Köpings kommun som geografiskt område har inga nettoutsläpp av klimatgaser år 2050.”

Tre övergripande mål har formulerats för inriktningen på energi- och klimatarbetet i Köpings kommun:

- 1 Minska och effektivisera energianvändningen
- 2 Minska utsläppen av klimatgaser
- 3 Öka användningen av förnybar energi

Till varje övergripande mål har mätbara delmål och förslag på nyckeltal för uppföljning tagits fram. Delmålen sträcker sig tidsmässigt i huvudsak till år 2020.

En mängd åtgärder för att nå målen har arbetats fram och utgör handlingsplanen i Plan för klimatarbetet i Köpings kommun. Av respektive åtgärd framgår när den ska vara genomförd och vem som ansvarar för genomförandet. En del av åtgärderna är av mindre omfattning och kan genomföras på kort tid medan andra kommer att ta längre tid.

Vartefter åtgärder i handlingsplanen genomförs kommer nya åtgärder att arbetas fram. På så sätt leder åtgärderna steg för steg fram till målen.

Kopplingen till andra styrdokument

Plan för klimatarbetet i Köpings kommun hänger ihop med flera andra kommunala styrdokument. I bild 1 nedan visas några exempel.

På vilket sätt de hänger ihop med klimatplanen skiljer sig något åt mellan de olika styrdokumenterna. Den redan antagna energieffektiviseringsstrategin har inarbetats helt i klimatplanen. Däremot gäller översiktsplanen, avfallsplanen och vindkraftpolicyn parallellt med klimatplanen.

Klimatplanens målstruktur har utformats med det kommande miljöprogrammet i åtanke.

Resepolicyn samt upphandlings- och inköspolicyn kommer att behöva ses över för att göra en bedömning om ändringar eller förtydliganden behövs med anledning av målen i klimatplanen.

Det ständiga förbättringsarbete som bedrivs utifrån miljöledningssystemet förväntas underlätta genomförandet av klimatplanen i kommunens egen organisation.

Den årliga tillsynsplanen för miljökontorets tillsyn är ett styrdokument som ska beslutas i särskild ordning och för ett år i taget, men den verkar i samma riktning som klimatplanen.

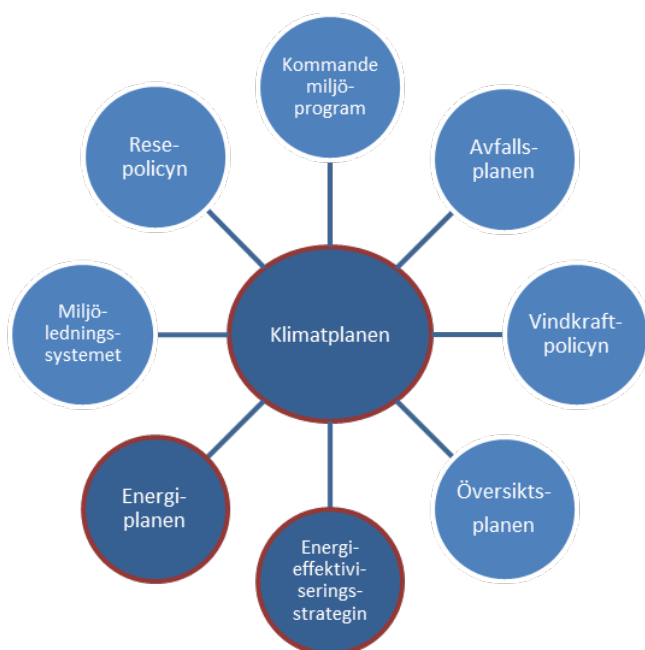

Bild 1 Exempel på koppling till andra styrdokument

Efter antagandet

Kommunens interna miljöarbete följs upp årligen och presenteras i en miljöredovisning som belyser kommunens insatser under året. Redovisningen sker med utgångspunkt från miljöledningssystemet samt klimatplanen.

Det nuvarande uppföljningssystemet grundas primärt på formulär som fylls i av respektive förvaltning och bolag. Här ingår bland annat uppgifter från Köpings Bostads AB, de kommunala fastigheternas förvaltare och uppgifter avseende transporter inom kommunens egna verksamheter. Den årliga redovisningen ska kunna ge underlag till att formulera nya mål och åtgärder.

För kvaliteten på det fortsatta energi- och klimatarbetet är det viktigt att klimatplanen blir ett levande dokument med realistiska och genomförbara åtgärder. Handlingsplanen med åtgärder kommer att följa det årliga budgetarbetet och följas upp på motsvarande sätt som åtgärder i miljöledningssystemet. På så sätt skapas förutsättningar för ett kontinuerligt energi- och klimatarbete med utrymme för utveckling och förbättringar.

Klimatarbetsgruppen som har tagit fram klimatplanen föreslås bli en permanent arbetsgrupp inom kommunen med uppgiften att följa, stimulera och utveckla klimatarbetet ur ett helhetsperspektiv och stötta miljösamordnarna i åtgärdsarbetet ute på respektive kontor och förvaltning.

En större översyn av Plan för klimatarbetet i Köpings kommun bedöms behövas vart tredje till vart fjärde år för att hålla strategin i sin helhet uppdaterad och aktuell.